

«Si no ens plantejem per què la societat civil s'organitza democràticament, per què ens ho plantejem en el món econòmic?»

Vic acull la inauguració del curs de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central | Una taula de treball amb entitats i administracions i una taula de debat sobre la governança a les cooperatives van centrar la jornada de dimarts a Creacció

Anna Arisa, de Sambucus, exposant algunes de les conclusions de la sessió de treball de la Taula Territorial de l'Ateneu | Sara Blázquez

«Si no ens plantejem per què la societat civil s'organitza democràticament, per què ens ho plantejem en el món econòmic?». La pregunta se la feia Mireia Franch, sòcia treballadora de la cooperativa Sambucus de Manlleu dimarts al al torn de col·loqui amb el públic del debat sobre governança en les cooperatives organitzat per l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central dimarts a Creacció, a Vic. El debat era l'últim acte de la jornada dedicada al cooperativisme que havia començat a primera hora de la tarda s amb una taula de treball amb entitats i administracions adheries de la Taula Territorial de l'Ateneu.

Les paraules de Mireia Franch eren en resposta a les que havia dit una estona abans, durant el debat, Josep Vidal, director general d'Economia Social, el Tercer Sector, les Cooperatives i l'Autoempresa de la Generalitat. Vidal, junt amb els cooperativistes Jordi Garcia Jané, de L'Apòstrof, i José J. Granados, d'Ensó, havia estat convidat a la primera de les tres taules de debat

que organitzarà aquest any l'Ateneu. Vidal havia obert la caixa dels trons del debat entorn a la contractació pública de serveis als quals les cooperatives i entitats de l'economia social i solidària puguin accedir en igualtat de condicions o de forma prioritària per davant d'empreses capitalistes que busquen en primer lloc el lucre.

Vidal havia apostat perquè fos el mateix sector cooperatiu qui proposés uns indicadors per definir quan una empresa té suficient democràcia participativa i interna com per optar amb prioritat a un determinat contracte de l'administració. Mireia Franch li va rebatre que «és un error demanar altre cop que el cooperativisme demostrï que és una empresa més digna que altres d'estar al mercat».

L'Ateneu Cooperatiu inaugura el curs a Vic

La Casa de Convalescència de Vic va acollir dimarts l'acte oficial d'inauguració del curs 2018 de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central. Ho va fer a la seu de Creacció, una de les entitats adherides a la Taula Territorial de l'Ateneu. Precisament la jornada va començar amb la constitució de la Taula Territorial d'aquest any, amb la participació d'una quinzena d'entitats, cooperatives i administracions locals que donen suport al projecte de l'Ateneu. Entre totes van definir les estratègies de treball per aquest any 2018 a partir de la detecció de les fortaleses i debilitats del cooperativisme a la Catalunya Central i del projecte de l'Ateneu, impulsat des del sector cooperatiu amb el suport del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat amb l'objectiu de fomentar la fórmula empresarial cooperativa per generar ocupació estable i de qualitat en el territori. La constitució de la taula territorial va tancar-se amb un berenar servit per tres de les cooperatives d'Osona a les quals es va fer acompanyament des de l'Ateneu durant el 2017, el Serradet de Barneres, Mengem Osona i Forn Massa Mare.

Treball per grups a la Taula Territorial de l'Ateneu de dimarts a Vic Foto: Sara Blázquez

Abans de la taula de debat, acte central de la jornada de dimarts, es va fer una roda de premsa de valoració del primer any d'ateneus cooperatius. Hi van participar Josep Vidal, director general d'Economia Social; Alba Rojas, coordinadora de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central, i Núria Macià, directora de Creació, en representació de les entitats col·laboradores. Vidal va posar en valor el paper que juguen les cooperatives del territori en el projecte de l'Ateneu (a la Catalunya Central, impulsat per les cooperatives Gedi, Frescoop, L'Arada, Sambucus, Dies d'agost i SET-C). «Qui millor que ells pot explicar què és una cooperativa», va dir el director general, que es va remetre el projecte al paper que havien jugat històricament els ateneus «en l'empoderament del moviment obrer» a Catalunya. En l'actualitat, no és tan necessari el paper d'alfabetització de la classe treballadora com el que van jugar els ateneus durant el segle XIX i primeries del XX, però sí «d'alfabetització en emprenedoria col·lectiva». Vidal va explicar que la Generalitat ha invertit 4 milions d'euros a tot Catalunya en el funcionament dels Ateneus durant el 2018, dels quals 290.000 van destinats al de la Catalunya Central. A més, aquest any, es dona una especial rellevància als anomenats projectes Singulars, que també facilitaran la creació de cooperatives en el territori, i en l'impuls dels quals també es compta amb els Ateneus.

Alba Rojas, per la seva part, va posar èmfasi en la tasca d'acompanyament i visibilització dels projectes d'economia social i solidària en el territori. També va explicar que a partir d'aquest any 2018 es vol donar un nou aire a les taules territorials que, més que un espai de traspàs, també es pretén que recullin l'esperit romàntic dels ateneus històrics per donar-los un caràcter més lúdic i d'instrucció. En aquesta línia anava la taula de debat sobre governança en el sector cooperatiu que va tancar la jornada de dimarts a Vic. L'Ateneu també incorpora aquest any 2018 les taules comarcals, coordinades des de les cooperatives del territori que participen en l'Ateneu. L'Ateneu tindrà aquest any 2018 alguns eixos de treball en els quals es posarà especial interès, com són els de l'habitatge, el sector agroalimentari i les cooperatives de serveis.

Finalment, Núria Macià va destacar la tasca de coordinació entre l'Ateneu i les oficines de desenvolupament local que ja estan treballant en el territori.

Els reptes pendents del cooperativisme

La taula de debat sobre governança va estar formada per Alba Rojas i Josep Vidal, als quals també van acompanyar com a persones que han treballat i publicat sobre la matèria Jordi Garcia Jané, soci de L'Apòstrof SCCL, escriptor i formador en cooperativisme i economia social, i José J. Granados, soci fundador d'Ensó SCCL. Va donar la benvinguda a l'acte Arnau Martí, regidor de l'Ajuntament de Vic, que hi era per delegació de l'alcaldesa, que no va poder assistir a l'acte.

Alba Rojas, Jordi Garcia Jané, José J. Granados i Josep Vidal, al debat de dimarts a Vic Foto: Sara Blázquez

Garcia Jané va posar especial èmfasi en la «gestió democràtica» de les cooperatives per part de les persones sòcies com a característica diferenciadora respecte la governança en altres àmbits empresarials. Va posar en valor la dimensió comunitària, del sentit de pertinença dels treballadors a la seva cooperativa a través de canals de participació, més enllà dels tradicionals com l'assemblea o el consell rector. Va apuntar tres reptes encara pendents també en el món cooperatiu: aconseguir la igualtat i l'equitat entre gèneres dins les cooperatives i les entitats de l'economia solidària (va afegir que la taula de dimarts n'era una prova), la participació de les persones assalariades no sòcies de la cooperativa i de les persones usuàries o clients, i una gestió correcta del creixement de les cooperatives sense que vagi en detriment de la democràcia i la participació. Va convidar a innovar en el sector cooperatiu.

José J. Granados va diferenciar entre «governar o fer governança», i es va mostrar partidari de fer les dues coses. «Hi ha moments més tècnics, de prendre decisions, però també la vessant més política, de participació, que és on hem de fer governança». Va afegir que la participació no només és un dret, sinó també una exigència i va posar en valor la gestió dels conflictes, «que també són necessaris» en el dia a dia de la cooperativa. Va afegir que és important crear comissions de treball, i que els treballadors han de destinar una part del seu temps a la cooperativa a produir, però també, tant o més important, a «construir». «Invertir el nostre temps a generar força empresarial, que en el nostre cas són les persones», va afegir, i poder demostrar que des del cooperativisme es pot fer una gestió diferent.

Josep Vidal va tancar el torn d'intervencions a la taula de debat. Va començar exposant els riscos que corre l'economia social i solidària davant l'economia capitalista, que tendeix a copiar tots aquells valors de l'economia social que li poden resultar útils. Des de la responsabilitat social de l'empresa fins les polítiques d'igualtat. «Des del maquillatge, òbviament», va matisar. El que no pot copiar el capitalisme, però, va afegir, és la gestió democràtica de l'empresa. «Mai qui posa més

diners posarà l'empresa en mans dels treballadors», va dir. I va afegir: «Els deixarà participar, això sí, per això intento no dir mai el terme 'participar', ja que les grans multinacionals en saben molt de fer servir les paraules; jo prefereixo parlar de 'participança'».

Un altre moment de la sessió de treball amb cooperatives i representants de l'administració Foto: Sara Blázquez

Tot seguit Vidal va obrir el debat de com l'administració pot regular l'accés de les empreses de l'economia social i solidària als concursos públics perquè hi tinguin prioritat per davant d'empreses que l'únic que busquen és el lucre. Va fer un repàs a la legislació catalana i europea que ja va en aquesta línia, però va convidar al sector a definir encara amb més precisió què vol dir governança democràtica, basant-se en la praxi de les empreses de l'economia social ja existents. Va mostrar-se partidari, això sí, de l'existència d'indicadors que permetin mesurar aquesta governança democràtica. «Ho podem discutir, però no tardeu massa temps en discutir-ho», va afegir. Sobre els indicadors a l'hora de valorar l'accés d'una empresa social a la contractació pública, Garcia Jané va recordar que ja n'hi ha actualment, com el balanç social que fa la Xarxa d'Economia Solidària (XES).

El paper dels lideratges o la gestió el temps en les cooperatives -amb el risc d'autoexplotació- van ser altres temes que van sortir en la taula de debat i de col·loqui amb el públic assistent.